

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Ετέθη με το υπ' α.π. εισ. της Ε.Δ.Ε.Υ.Α. : 2781/5-10-2021 έγγραφο, ερώτημα από την Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) προς την Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.) για τη σύνταξη νομικής γνωμοδότησης ως εξής:

«Ποιος είναι ο νόμιμος ενοϊκότερος τρόπος επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθέντων αποδοχών από τους εργαζομένους προς την Επιχείρηση;».

Κατά τη γνώμη μας προσήκει η κάτωθι απάντηση.

I. Εφαρμοστέο Νομοθετικό πλαίσιο

Εφαρμοστέος τυγχάνει ο **ν. 4354/2015** «Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» **στο μισθολογικό πεδίο του οποίου υπήχθησαν οι υπάλληλοι των Δ.Ε.Υ.Α.** σύμφωνα με το **άρθρο 7 παρ. 1 περ. στ'** ως εξής: «Στις διατάξεις του παρόντος υπάγονται οι μόνιμοι και δόκιμοι πολιτικοί δημόσιοι υπάλληλοι, καθώς και οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου και ορισμένου χρόνου:... των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) που ανήκουν στο κράτος, ή σε Ν.Π.Δ.Δ. ή σε Ο.Τ.Α.- κατά την έννοια της επίτευξης κρατικού ή δημόσιου ή αυτοδιοικητικού σκοπού, εποπτείας, διορισμού και ελέγχου της πλειοψηφίας της Διοίκησής τους- ή επιχορηγούνται τακτικά, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, από κρατικούς πόρους κατά πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους, συμπεριλαμβανομένων των Κέντρων Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας». Ακολούθως στο **άρθρο 13** του ίδιου νόμου με τίτλο «Ορισμός Αποδοχών» ορίστηκε ότι **«Οι μηνιαίες τακτικές αποδοχές του υπαλλήλου αποτελούνται από το βασικό μισθό, τα επιδόματα και τις παροχές των άρθρων 15, 16, 17, 18 και 19 σύμφωνα με τις προϋποθέσεις χορήγησής τους, καθώς και την προσωπική διαφορά του άρθρου 27.»**.

Στο **άρθρο 24** αυτού με τίτλο «Επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθέντων» ορίζεται ότι *«1. Οφειλές υπαλλήλων ή λειτουργών των φορέων που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος, από αχρεωστήτως καταβληθείσες αποδοχές ή αποζημιώσεις εν γένει, δύναται να επιστρέφονται εφάπαξ χωρίς προσαυξήσεις, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο «123» του ν.4270/2014 (Α` 143). 2. Η επιστροφή του καθαρού ποσού συν την αναλογία του φόρου, που έλαβε ο υπάλληλος, δύναται να γίνεται και με παρακράτηση του ενός δέκατου (1/10) των καθαρών μηνιαίων αποδοχών του ή της σύνταξης, εφόσον στο μεταξύ αυτός κατέστη συνταξιούχος. 3. Σε περίπτωση άρνησης επιστροφής των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών της παραγράφου 1, καταλογίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του δημόσιου λογιστικού. 4. Τυχόν έφεση κατά των σχετικών πράξεων καταλογισμού ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 80 του ν. 4129/2013 (Α` 52). Στις περιπτώσεις υπαλλήλων, που δεν υπάγονται στις ανωτέρω διατάξεις, η έφεση ασκείται ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων.»*

Ακολούθως εξεδόθη η υπ' **αρ. πρωτ. 2/31029/ΔΕΠ/06-05-2016 Εγκύκλιος της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)** με θέμα «Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου Β' του ν. 4354/2015 (176 /Α') αναφορικά με το άρθρο 24 ν. 4354/2015 διευκρινίστηκε ότι *«Με την παρ. 1. προβλέπεται ότι οφειλές υπαλλήλων ή λειτουργών των φορέων που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος, από αχρεωστήτως καταβληθείσες αποδοχές ή αποζημιώσεις εν γένει, δύναται να επιστρέφονται εφάπαξ χωρίς προσαυξήσεις, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 123 του ν. 4270/2014 (Α` 143). Με την παρ. 2 προβλέπεται ότι ο υπάλληλος επιστρέφει το καθαρό ποσό που έλαβε συν την αναλογία του φόρου. Οι κρατήσεις που έχουν αποδοθεί στα οικεία ταμεία αναζητούνται σε κάθε περίπτωση από την Υπηρεσία. Η επιστροφή του ανωτέρω ποσού δύναται να γίνεται και με παρακράτηση του ενός δέκατου (1/10) των καθαρών μηνιαίων αποδοχών του υπαλλήλου ή με παρακράτηση της σύνταξης (σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 7β του άρθρου 3 του ν. 4151/2013), εφόσον στο μεταξύ αυτός κατέστη συνταξιούχος.»*

Κατ' **άρθρ. 3 παρ. 7β ν. 4151/2013** στην οποία παραπέμπουν οι ανωτέρω διατάξεις ορίζεται ότι *« Σε περίπτωση που ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός, που αποχωρεί λόγω συνταξιοδότησης, έχει εισπράξει όταν ήταν στην ενέργεια αποδοχές που δεν δικαιούνται, τα ποσά που καταβλήθηκαν χωρίς να οφείλονται παρακρατούνται συμψηφιστικά από τα αναδρομικά της σύνταξης του ή της σύνταξης των μελών της οικογένειας του σε περίπτωση μεταβίβασης της σύνταξης σε αυτά. Τυχόν εναπομείναν οφειλόμενο ποσό*

παρακρατείται από τη σύνταξη του ή τη σύνταξη των μελών της οικογένειάς του, σε μηνιαίες ισόποσες δόσεις, η καθεμία από τις οποίες δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/12 της μηνιαίας καταβαλλόμενης σύνταξης. Οφειλόμενο ποσό μέχρι και 100 ευρώ εισπράττεται εφάπαξ υπό την προϋπόθεση ότι το ποσό αυτό δεν υπερβαίνει το Α της μηνιαίας καταβαλλόμενης σύνταξης. Η ανωτέρω παρακράτηση από τη σύνταξη σε δόσεις γίνεται με πράξη του αρμόδιου Διευθυντή Συντάξεων. Οι διατάξεις του τρίτου εδαφίου έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις περιπτώσεις αχρεωστήτως καταβαλλομένων συντάξεων, βοηθημάτων, καθώς και επιδομάτων που καταβάλλονται μαζί με τη σύνταξη ή το βοήθημα.».

Εξάλλου, με την υπ' αρ. 2/40379/ΔΥΕΠ (ΦΕΚ Β' 1076/30/04/2013) Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών «Κανονισμός της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσιονομικών Ελέγχων (Γ.Δ.Δ.Ε.) περί Επιβολής Δημοσιονομικών Διορθώσεων» ορίστηκε στο άρθρο 8 με τίτλο «Τρόπος επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθέντων» ότι «1. Μετά τη διαπίστωση αχρεωστήτως καταβολής ποσών, η επιστροφή αυτών από τους λαβόντες, όπως αυτοί αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 16 του ν. 3492/2006, γίνεται ως ακολούθως: α. Εάν αφορούν πληρωμή μισθών δημοσίου, ειδοποιούνται οι λαβόντες τα αχρεώστητα και τους παρέχεται ευχέρεια ώστε να επιστραφούν τα ποσά με παρακράτηση του ενός δέκατου κάθε μήνα των μηνιαίων αποδοχών τους μέχρις εξοφλήσεως της οφειλής τους, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων εσόδων (ΚΕΔΕ ν.δ. 356/74 όπως ισχύει), σε συνδυασμό με την αριθ. 2081241/11652/0022/17-11-1997 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (ΦΕΚ Β 1055). Σε περίπτωση θανάτου των λαβόντων ειδοποιούνται οι κληρονόμοι αυτών. Σε περίπτωση που οι αχρεωστήτως λαβόντες αρνηθούν την επιστροφή με τον ανωτέρω διακανονισμό, εκδίδεται καταλογιστική πράξη από την Γ.Δ.Δ.Ε. και αποστέλλεται στην αρμόδια ΔΟΥ για την είσπραξη, σύμφωνα με τα οριζόμενα από τον Κ.Ε.Δ.Ε...».

II. Ερμηνεία διατάξεων

Με τις ανωτέρω διατάξεις καθορίστηκε η διαδικασία επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών προσωπικού που υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων το Κεφ. Β' ν. 4354/2015 «Ενιαίο Μισθολόγιο Δημοσίου Τομέα». Η διαδικασία καθορίστηκε κατά τρόπο σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας προκειμένου να μην περιέρχεται ο αχρεωστήτως λαβών υπάλληλος ή δικηγόρος σε

οικονομική αδυναμία με την τυχόν υποχρέωση εφάπαξ μόνον καταβολής του συνολικού αχρεώστητου ποσού. Για το σκοπό αυτό δόθηκε η δυνατότητα με τις διατάξεις του άρθρ. 24 ν. 4354/2015 τμηματικής επιστροφής του ποσού **με παρακράτηση του 1/10 των μηνιαίων αποδοχών** είτε με παρακράτηση της σύνταξης εφόσον ο υπάλληλος στο μεταξύ «κατέστη συνταξιούχος».

Περαιτέρω, η ΑΑΔΕ εξειδικεύοντας με την προρρηθείσα Εγκύκλιο τις ανωτέρω διατάξεις, καθ' ο μέτρο αφορά τους υπαλλήλους που έχουν καταστεί συνταξιούχοι, παρέπεμψε αναλόγως στην παρ. 7β άρθρ. 3 ν. 4151/2013. Επομένως η έννοια «κατέστη συνταξιούχος» του άρθρ. 24 ν. 4354/2015 έχει ως αφετηρία να έχει αποχωρήσει ο υπάλληλος από την Υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης. Σε αυτόν λοιπόν που αποχωρεί λόγω συνταξιοδότησης -ενώ εντωμεταξύ διαπιστώνεται ότι ως εν ενεργεία ο υπάλληλος ή δικηγόρος είχε λάβει αχρεωστήτως ποσά από μισθούς, επιδόματα και λοιπές μισθολογικές παροχές - αυτές επιστρέφονται από τον αποχωρήσαντα λόγω συνταξιοδότησης με την οριζόμενη στο άρθρο 3 παρ. 7β ν. 4151/2013 διαδικασία, ήτοι με παρακράτηση συμψηφιστικά από τα αναδρομικά της σύνταξης του ή της σύνταξης των μελών της οικογένειάς του σε περίπτωση μεταβίβασης της σύνταξης σε αυτά, και περαιτέρω για τυχόν εναπομείναν οφειλόμενο ποσό με παρακράτηση από τη σύνταξη του ή τη σύνταξη των μελών της οικογένειάς του, σε μηνιαίες ισόποσες δόσεις, η καθεμία από τις οποίες δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/ < της μηνιαίας καταβαλλόμενης σύνταξης.

Μάλιστα από τις διατάξεις της **υπ' αρ. 2/40379/ΔΥΕΠ (ΦΕΚ Β' 1076/30/04/2013) Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών** «Κανονισμός της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσιονομικών Ελέγχων (Γ.Δ.Δ.Ε.) περί Επιβολής Δημοσιονομικών Διορθώσεων» και ειδικότερα με το άρθρο 8 παρ. 1 περ. α' ορίστηκε ότι πρέπει πρώτα ο Φορέας που κατέβαλε τα αχρεώστητα ποσά από μισθούς στον υπάλληλο ή δικηγόρο να δίνει σε αυτόν τη δυνατότητα διακανονισμού με τμηματική καταβολή δια παρακράτησης του ποσού.

III. Επί των ερωτημάτων

Το άρθρο 24 ν. 4354/2015 καθόρισε την διαδικασία επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών υπαλλήλων που υπάγονται στο μισθολογικό πεδίο του Κεφ. Β' του νόμου, μεταξύ των οποίων και οι Δ.Ε.Υ.Α. Επομένως η Επιχείρηση οφείλει

καταρχήν να δώσει τη δυνατότητα στους εργαζομένους να επιστρέψουν τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά **με παρακράτηση του 1/10 των μηνιαίων αποδοχών** είτε με παρακράτηση της σύνταξης εφόσον ο υπάλληλος στο μεταξύ «κατέστη συνταξιούχος. Ωστόσο οι διατάξεις του ν. 4354/2015 δεν δίνουν δυνατότητα ευνοϊκότερης διαδικασίας εκτός της ανωτέρω.

Αναφορικά με τα όσα επικαλείται το Σωματείο Εργαζομένων της Δ.Ε.Υ.Α. λεκτέα τα ακόλουθα. Οι αρχές της αναλογικότητας και η ύπαρξη υπαιτιότητας πράγματι αναγνωρίζονται από την νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε σχετικές διαφορές για την μείωση καταλογισθέντων και αχρεωστήτως καταβληθέντων αποδοχών και επιδομάτων. Ωστόσο, η Επιχείρηση δεν δικαιούται να προβεί από μόνη της στην μείωση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών από τον νόμο εφαρμόζοντας τις ανωτέρω αρχές. Τις αρχές αυτές μπορεί να τις αναγνωρίσει μόνο το Ελεγκτικό Συνέδριο όταν εκδικάζει σχετικές διαφορές αφού ο υπάλληλος αρνείται να επιστρέψει το αχρεωστήτως καταβληθέν ποσό και ως εκ τούτου εκδίδεται καταλογιστική πράξη σύμφωνα με την παρ. 3 άρθρ. 24 ν. 4354/2015. Επομένως, προϋπόθεση για την τυχόν εφαρμογή των ανωτέρω αρχών είναι α) η άρνηση των εργαζομένων να επιστρέψουν τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά, β) ο καταλογισμός αυτών από τα αρμόδια όργανα, και γ) η άσκηση του ενδίκου βοηθήματος της εφέσεως κατά της καταλογιστικής πράξεως (παρ. 4 άρθρ. 24 ν. 4354/2015) όπου θα γίνεται προβολή των εν λόγω αρχών, επί των οποίων θα κρίνει το αρμόδιο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Αθήνα, 18-10-2021

Ο Νομικός Σύμβουλος της Ε.Δ.Ε.Υ.Α.

Πάνος Ζυγούρης

